

Naturintryck för avstressning, välbefinnande och goda arbetsresultat

Erik Skärbäck

Landskapsarkitekt, prof em, SLU

Zoom 200616, RISE

Milstolpar i forskningen (Searls 1960)

Vatten

Mest kravlöst

Sten och klippor

Pinnar, snäckskal etc på marken

Vild växtlighet

Arrangerad växtlighet

Djur

Människor

Mest kravfullt

Patienter som såg gröna trädkroner utanför sjukhusfönstret behövde mindre medicin och behövde färre dagar eftervård än patienter som såg en tegelvägg utanför sjukhusfönstret (Roger Ulrich 1984)

England

Dödsfall före pensionsåldern relaterat till inkomst och grön-exponering

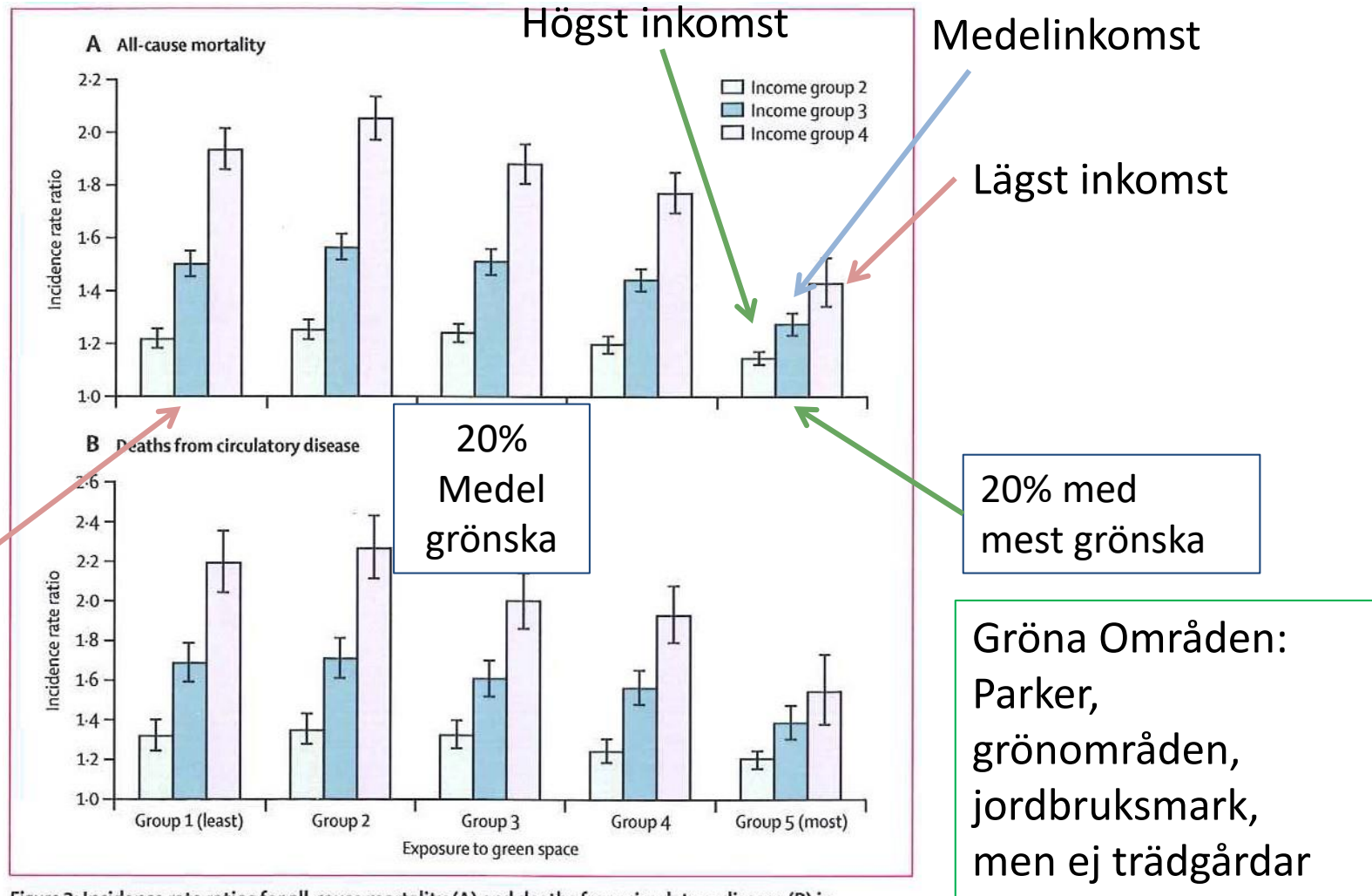
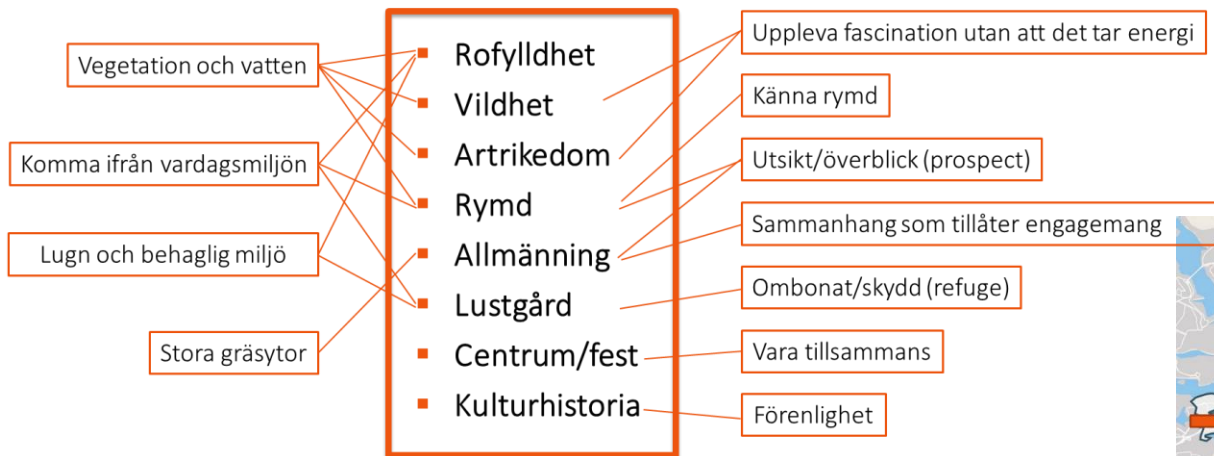

Figure 2: Incidence rate ratios for all-cause mortality (A) and deaths from circulatory disease (B) in income-deprivation quartiles 2-4, relative to income deprivation quartile 1 (least deprived), stratified by exposure to green space

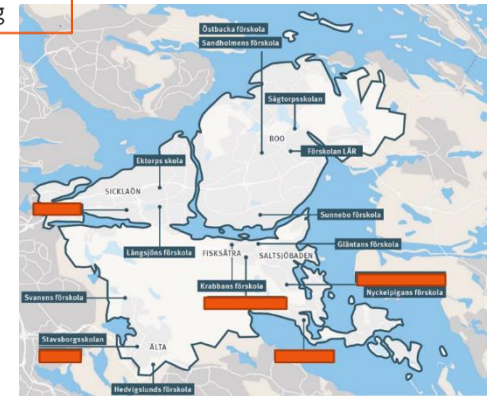
Bars are grouped according to population exposure to green space. Error bars indicate 95% CIs.

Åtta upplevelsekaraktärer

Skolor och förskolor i Nacka

Tv. Ulrich 1993 samt Wilson 1984, Kaplan & Talbot 1983; Kaplan et al. 1998
Th. Grahn, Stigsdotter, Berggren-Bärring 2005; Grahn & Stigsdotter 2010

**Correlation between level of stress and perceived nature values
(Grahn & Stigsdotter subm. 2007)**

Characteristics	Significance
Serene	$p < 0.02$
Wild	$p < 0.01$
Lush	
Spacious	$p = 0.07$
The common	
The pleasure garden	$p < 0.01$
Festive, centre	(neg)
Culture	

Folkhälsoenkäten Skåne 2004

Björk, J. et al. Journal of epidemiology and community health, 2008:2.

Ju fler naturkaraktärer du har inom 300 m
desto mer motionerar du (N=22.000)

1-5 karaktärer inom 300 m: 13% BMI>30

0 karaktärer inom 300 m: 17% BMI>30

100 barn i 7 naturfattiga förskolor

100 barn i 4 naturrika förskolor

Motoriska skillnader

Flamingo balanstest, antal fall på 30 sek

Tallriksklapp

Sitt & nå, förbi fotsulan

Värma knäna, godkända knäklappningar på 30 sek

Stående jämfotahopp

Handstyrka

Balans på bom

Sit-ups

Hänga i stång med böjda armar

Pendellöp 10 x 5 meter

Uthållighet i löpning 20 x 8 meter

Naturfattig	Naturrik	Sign
4,5 ggr	2,8 ggr	★ p<.001
36,0 sek	34,2 sek	★ p<.05
0,1 cm	1,6 cm	★ p<.01
19,4 stycken	22,8 stycken	★ p<.05
84,8 cm	87,9 cm	Ns
35,2 KPa	35,6 KPa	Ns
47,7 sek	36,4 sek	★ p<.05
3,4 ggr	4,3 ggr	Ns
4,4 sek	5,9 sek	★ p=.052
32,1 sek	30,3 sek	★ p<.01
90,3 sek	85,3 sek	★ p<.001

100 barn i 7 naturfattiga förskolor

100 barn i 4 naturrika förskolor

Mentala Sociala effekter

Bristande koncentrationsförmåga

Impulsivitet

Bristande hänsyn

Farligt beteende

Svårighet att kunna avsluta nödvändiga aktiviteter, såsom måltider

Mer intresserad av vad andra gör än av det man själv ska syssla med

Antal

Naturfattig	Naturrik	Sign
96	55 ★	p<.005
53	29 ★	p<.05
81	42 ★	p<.005
39	14 ★	p<.02
76	66	Ns
72	69	Ns
100	100	

Kortminne, koncentration, 85+ (Ottosson, Grahn 1998)

Upprepa talserie framlänges

Series	Time 1	Time 2
3	7-4-9	1-7-4
4	8-5-2-1	5-2-9-7
5	2-9-6-8-3	6-3-8-5-1
6	5-7-1-9-4-6	2-9-4-7-3-8
7	8-1-5-9-3-6-2	4-1-9-2-7-5-
8	3-9-8-2-5-1-4-7	8-5-3-9-1-6-
9	7-2-8-5-4-6-7-3-9	2-1-9-7-3-5-

Upprepa talserie baklänges

3. If I say 7-4, then what would you say?

Series	Time 1	Time 2
3	6-2-9	4-1-5
4	3-2-7-9	4-9-6-8
5	1-5-2-8-6	6-1-8-4-3
6	5-3-9-4-1-8	7-2-4-8-5-6
7	8-1-2-9-3-6-5	4-7-3-9-1-2-
8	9-4-3-7-6-2-5-8	7-2-8-1-9-6-

Tabell 7: Digit Span Forward. Snittliga värden.

Efter vila inne	- 0,23
Efter vila ute	+ 0,55

Skillnaden är signifikant på nivån

Tabell 10: Digit Span Backward. Snittliga värden.

Efter vila inne	- 0,23
Efter vila ute	+ 2,30

Skillnaden är signifikant på nivån

Effektlogik

mer avstressning → bättre korttidsminne → mer innovationer

8 karaktärer ↗

↘ bättre koncentration ↗ ↗

↘ bättre trivsel → mer empati → bättre samarbete ↗

bättre lönsamhet → expansion → mer hyresintäkter →

→ högre fastighetsvärden → bättre pension

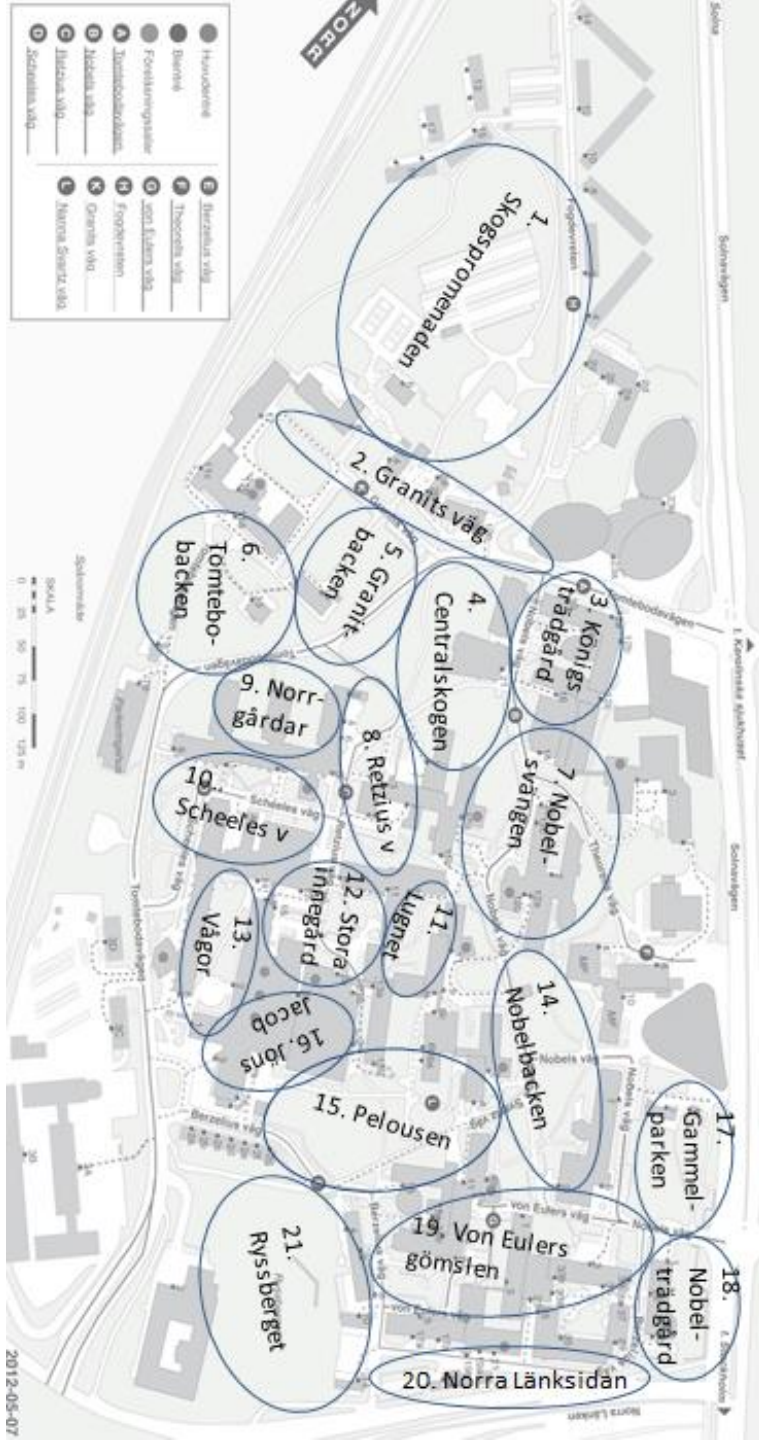
Teknikexport, varuexport, inlokalisering av företag

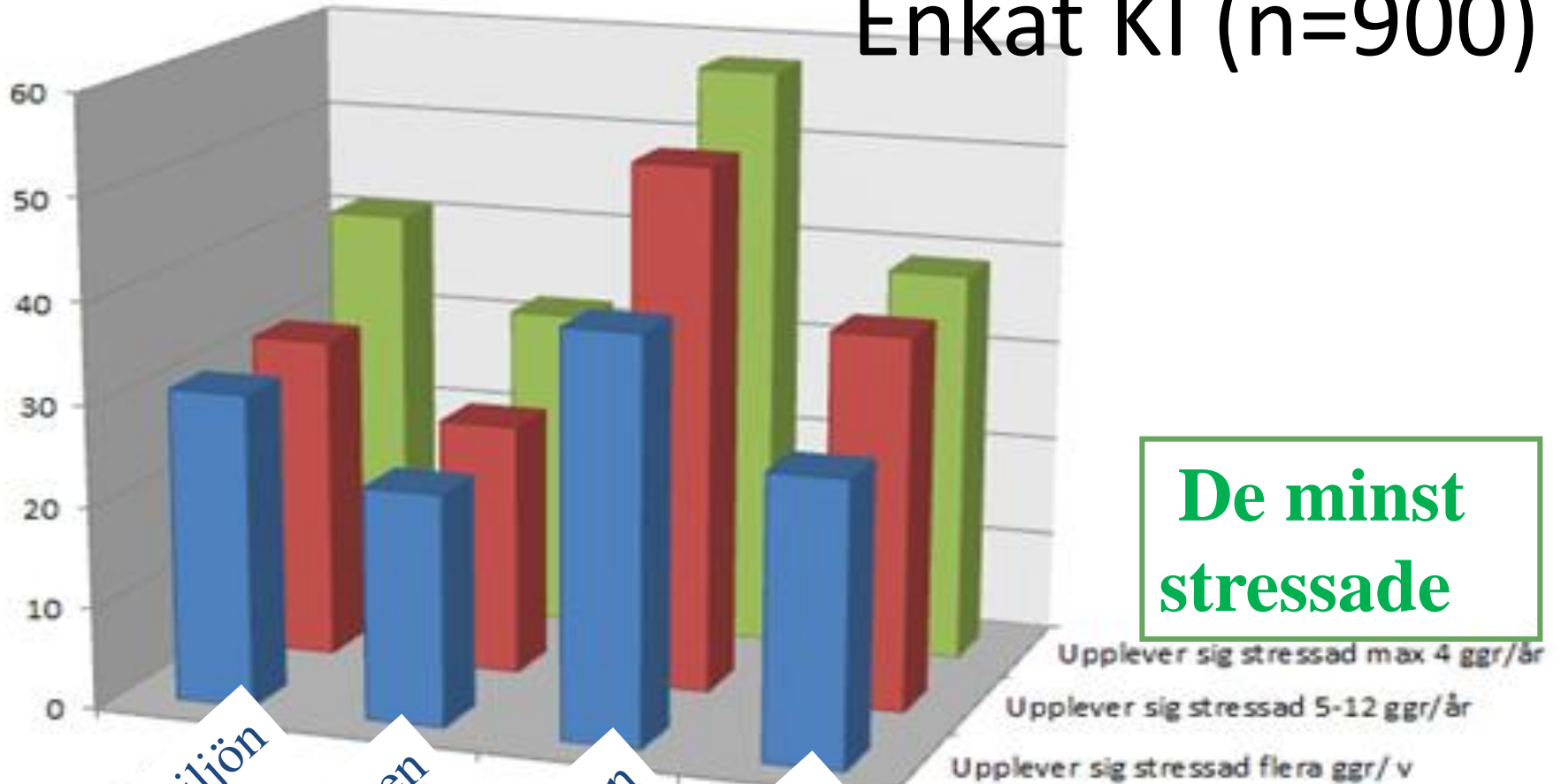
Enkät till alla 2.200 anställda på KI Solna campus n= 895 (40%).

De besvarade hur de trivs med utemiljön, med utsikten, hur de upplever stress, och deras fysisk aktivitet.

För alla 21 mellanrummen besvarades hur de upplever karaktärerna.

Enkät KI (n=900)

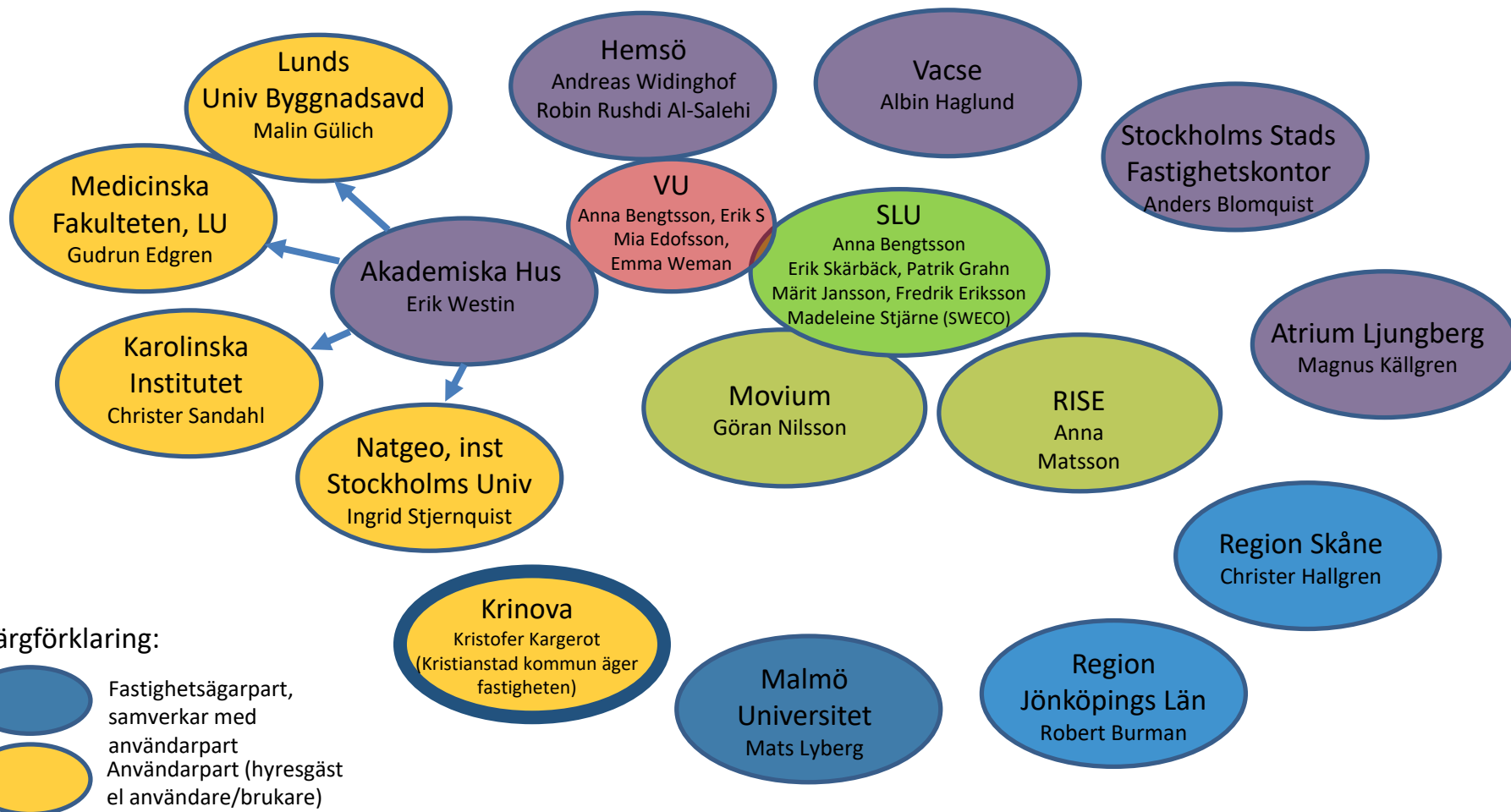

De minst stressade

De mest stressade

Skärbäck E., van den Bosch, M. & Grahn, P. 2015. Restorativa karaktärer på KI Solnas Campus: Lägesrapport i projektet "Avstressande utemiljökvatiteter i arbetsområden för ökad trivsel, samarbete och produktivitet". Vinnova-programmet: *Utmaningsdriven innovation – hållbara attraktiva städer*.
<http://restorativeworkplace.com/wp-content/uploads/2015/07/KI-Lägesrapport-150803.pdf>

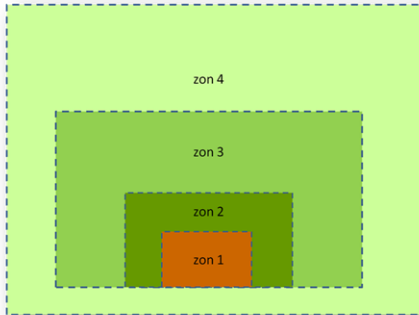
Restorativ arbetsplats - Vinnova steg 2

Vinnova steg 2 - Restorativ arbetsplats

- Genom att ta fram verktyg som tydliggör och utvecklar grönytornas potential som hälsofrämjande resurs på arbetsplatsen

Forskning visar på fyra zoner av kontakt med utemiljön

Principmodell för fyra zoner av kontakt med utemiljön (Bengtsson, 2015)

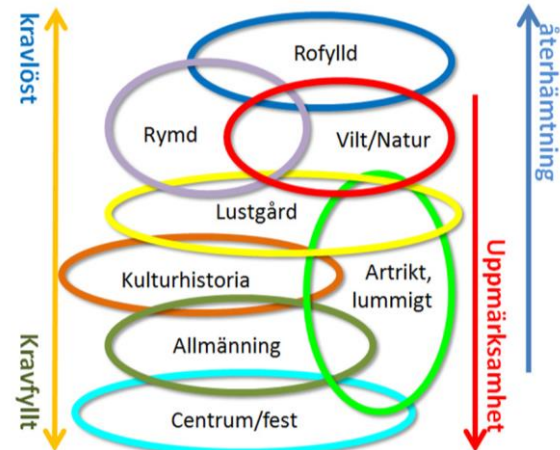
Zon 1 Inifrån byggnaden
(fönster)

Zon 2 Övergångszon
(vinterträdgårdar, växthus,

Zon 3 Trädgården / Parken

Zon 4 Omgivningen

Forskning visar på samband mellan stress och specifika utemiljökvaiteter

Parternas startmätningar våren 2018

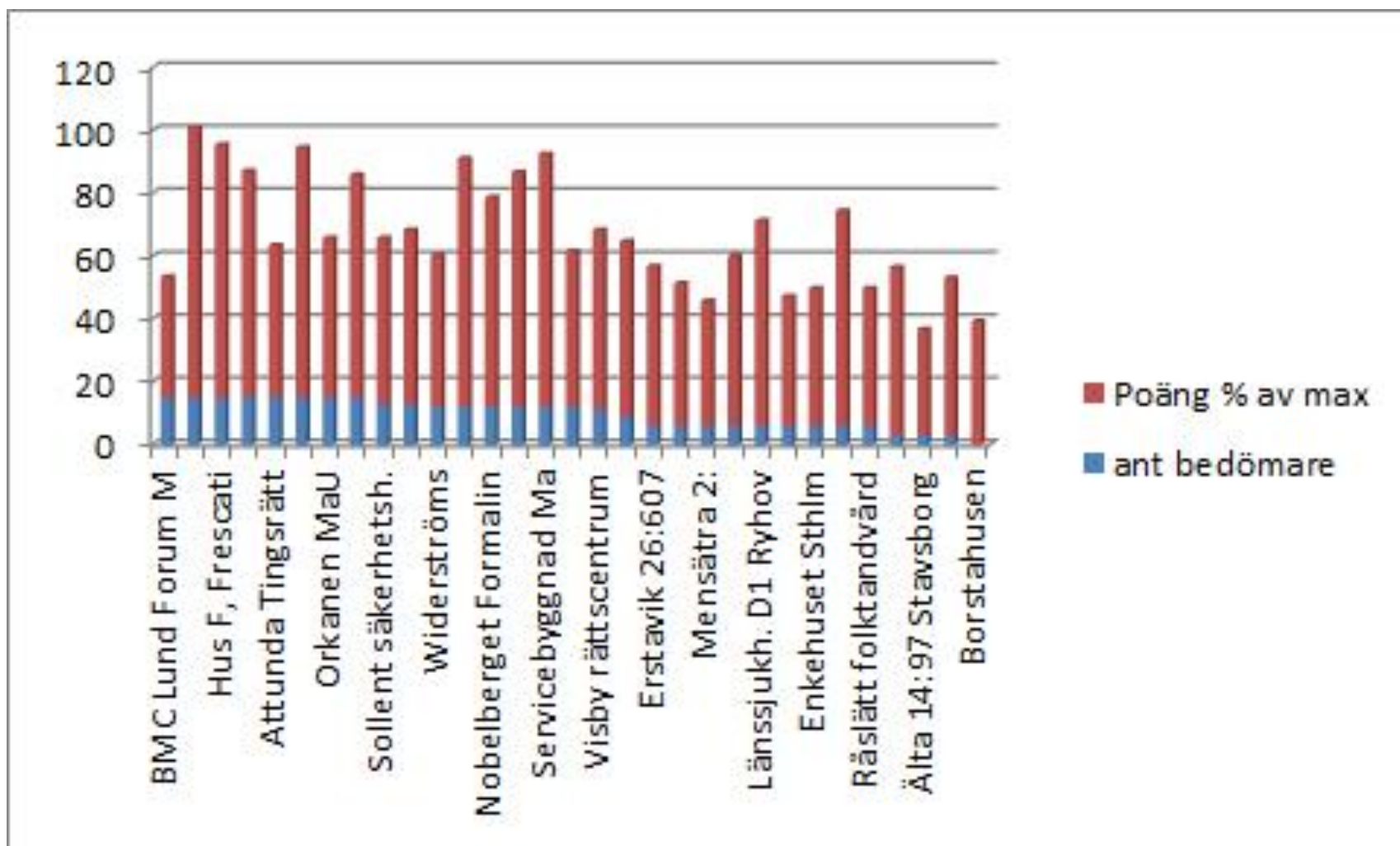

Table with columns for quality criteria (Lots, Fastighetsägare, Hyresgäst, etc.) and rows for assessment scores across different categories.

Table for 'Befintliga kvaliteter vid bedömningstillfället' with columns for Interiört, närmiljön, and grannskapet, and rows for various quality indicators like 'Inomhus', 'Inne + utsikt', etc.

Summary table with columns for '1. max p', '18 Rofylidhet (max möjligt 16p)', and columns for 'Kol E', 'Kol F', 'Kol G'.

Table row 1.1: 'Lots = protokollförelse: Kan äva...'. Includes text '1. Fastighetsägare: 2. förvaltare/skötsel:' and assessment scores.

Table row 1.2: '1.8 1.9 1.10 1.11 1.12'. Includes text '3. Hyresgäst: 4. brukare/användare: 5. Lark/Ling/ekolog el motsv' and assessment scores.

Table row 2: '2.1 2.2 2.3 2.4 2.5 2.6 2.7'. Includes text '6. Arkitekt el inredningsark: 7. Granne 50-400m (kommun' and assessment scores.

Table row 3: '3.1 3.2 3.3 3.4 3.5 3.6'. Includes text '60 Man kan komma in i en värld i sig själv...' and assessment scores.

Table row 4: '4.1 4.2 4.3 4.4 4.5 4.6 4.7'. Includes text '79 Stor mängd vald av djur- och växtarter...' and assessment scores.

Table row 5: '5.1 5.2 5.3 5.4 5.5 5.6 5.7'. Includes text '56 Delsumma poäng inom räckhåll i inomhus...' and assessment scores.

Table row 6: '6.1 6.2 6.3 6.4 6.5 6.6 6.7'. Includes text '67 Interiör: (max möjlig 16 p)' and assessment scores.

Table row 7: '7.1 7.2 7.3 7.4 7.5 7.6 7.7'. Includes text '74 Delsumma poäng inom räckhåll i inomhus...' and assessment scores.

Handwritten notes in yellow: 'Lots = protokollförelse: Kan äva...', '1. Fastighetsägare:', '2. förvaltare/skötsel:', '3. Hyresgäst:', '4. brukare/användare:', '5. Lark/Ling/ekolog el motsv', '6. Arkitekt el inredningsark:', '7. Granne 50-400m (kommun'

OBS Poäng befintligt + förbättring får ej bli högre än max p för resp kvalitet

förbättringspotential extra p inom räckhåll

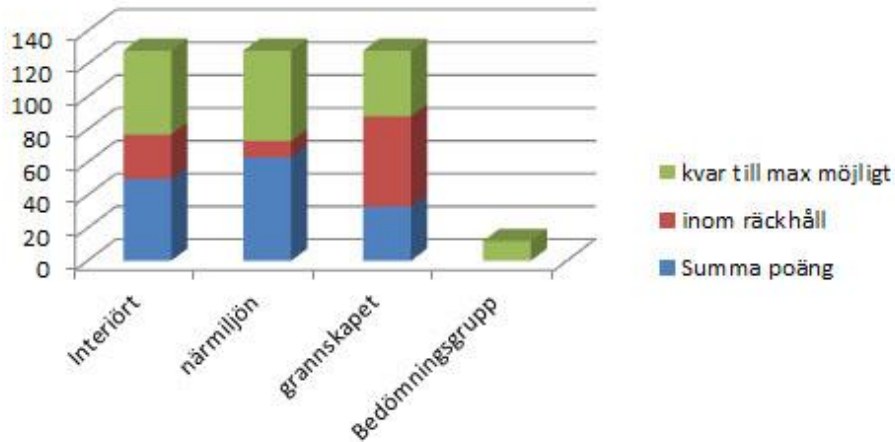
Kol E Kol F Kol G

2

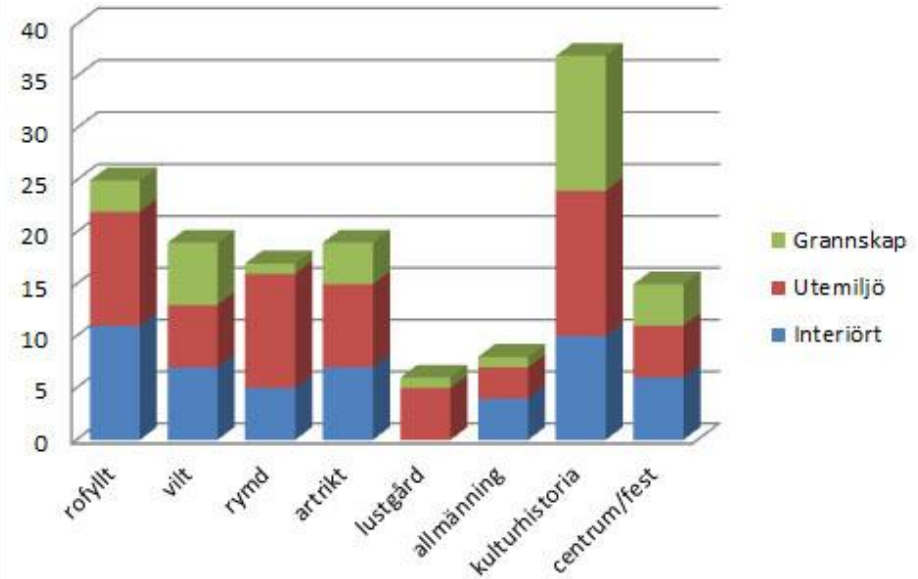
1

1

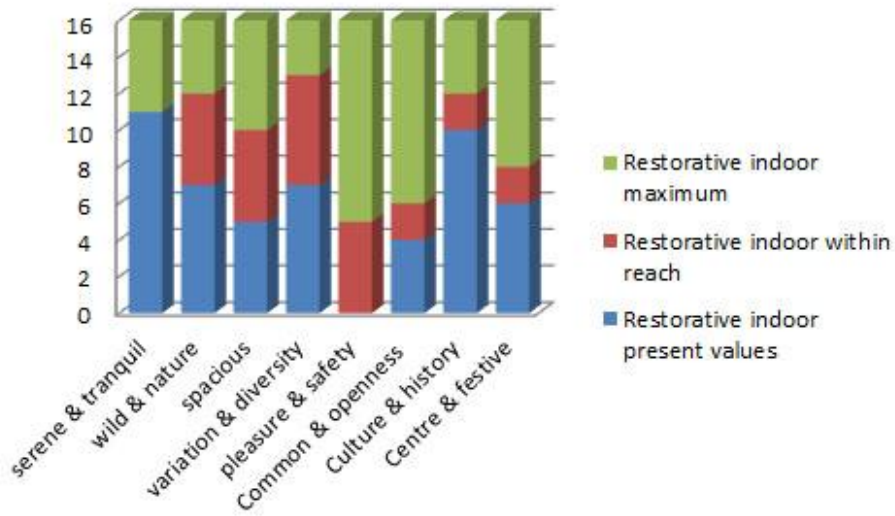
Oasen - S:a poäng/zon

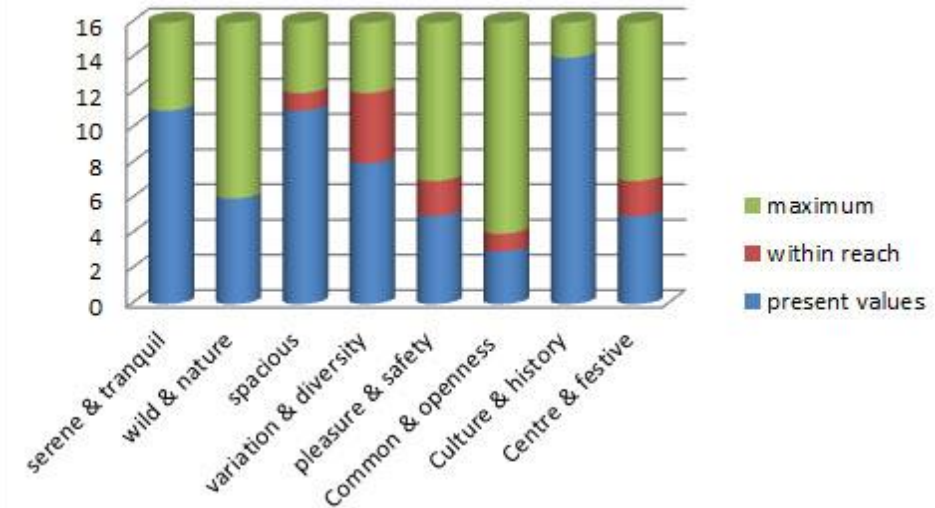
Oasen - poäng i 3 zoner /karaktär

Oasen - Interiöra upplevelsevärden

Oasen - närmiljön 0-50 m

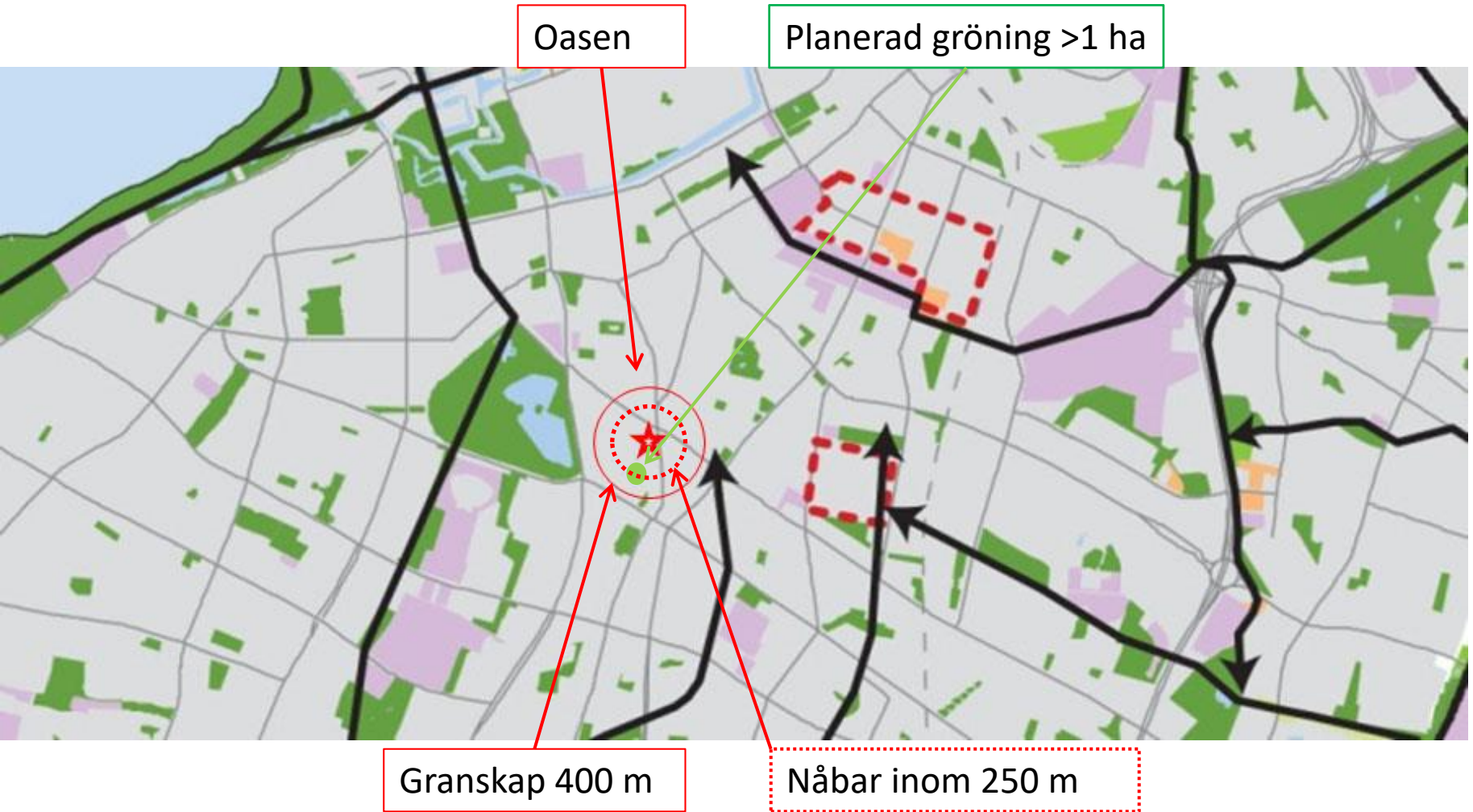

Summeringar

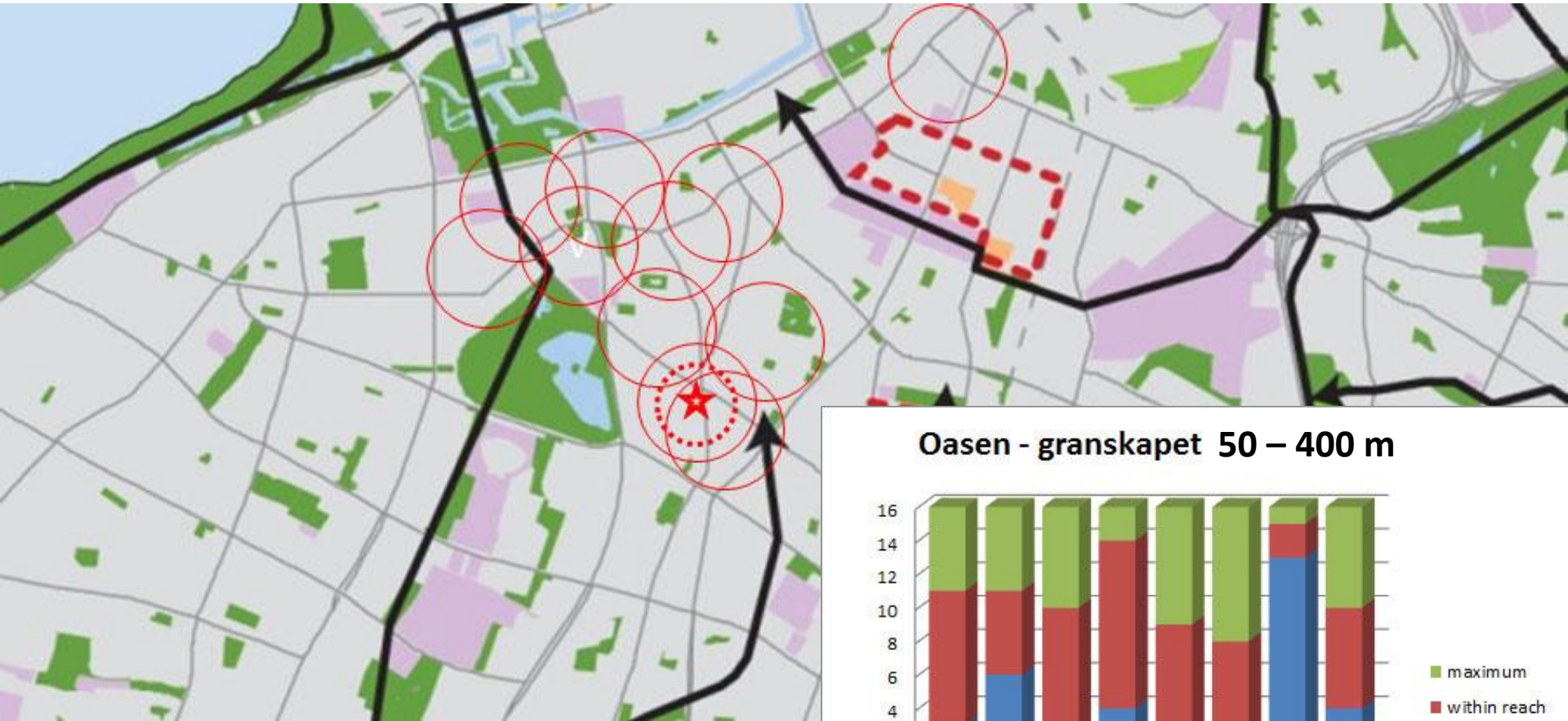
rofylt vitt rymd artrikt lustgård allmänning kulturhistoria centrum/fest Bedömningsgrupp Summa poäng per nu

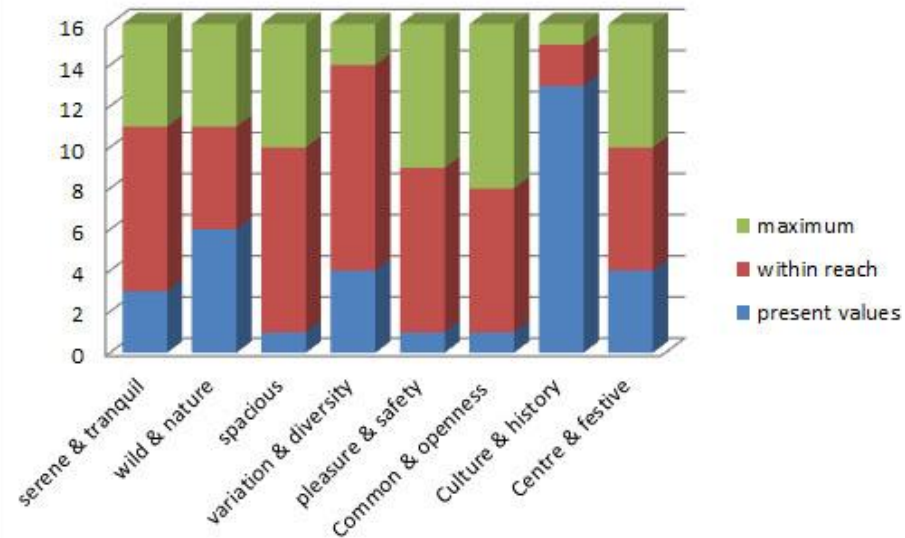
Bedömningsprotokoll till app – exempel Oasen

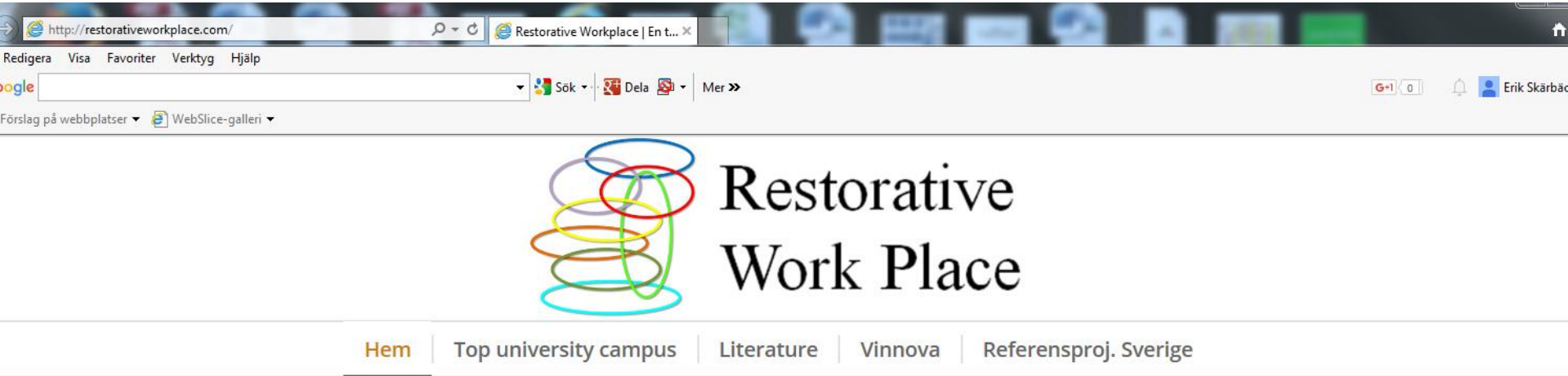
Flera sammanflätade grannskapsbedömningar 50-400 m signalerar stadens försörjningsgrad för arbetsmiljö

Oasen - granskapet 50 – 400 m

www.restorativeworkplace.com

http://restorativeworkplace.com/

Restorative Workplace | En t... x

Redigera Visa Favoriter Verktyg Hjälp

google

Sök Dela Mer >>

Förslag på webbplatser WebSlice-galleri

Restorative Work Place

[Hem](#) | [Top university campus](#) | [Literature](#) | [Vinnova](#) | [Referensproj. Sverige](#)

OUR MOST INNOVATIVE WORKPLACES HAVE PROPER MIXTURE OF
GREEN QUALITIES

Amir H. Hajrasouliha
and Reid Ewing. 2016.

Campus does matter - modelling:

Ej samband

Urban

Examen inom 6 år

Living

Ej studieavbrott

Green

MORPHOLOGICAL DIMENSIONS

CAMPUS CLASSIFICATION

LAND USE ORGANIZATION

X

Mixed Campus

Zoned Campus

Satellite Campus

COMPACTNESS

Dense Campus

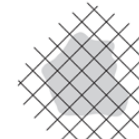

Nucleus Campus

Dispersed Campus

CONNECTIVITY

Integrated Campus

Connected Campus

Isolated Campus

CONFIGURATION

X

Structured Campus

Hybrid Campus

Ad Hoc Campus

CAMPUS LIVING

Livable Campus

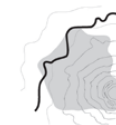

Residential Campus

Commuter Campus

GREENNESS

Picturesque Campus

Green Campus

Hardscape Campus

CONTEXT

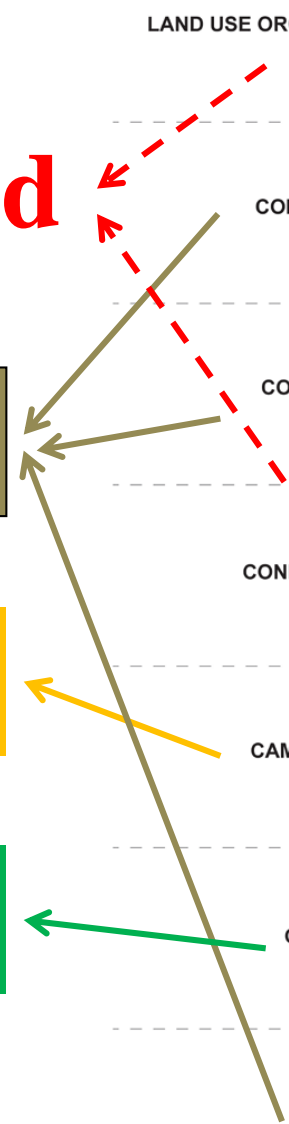
Urban Campus

Suburban Campus

Rural Campus

Figure 6 Modeling Students' Satisfaction and Learning Outcomes

Signifikant →

Indirekt signifikant →

Omvänt signifikant ↔

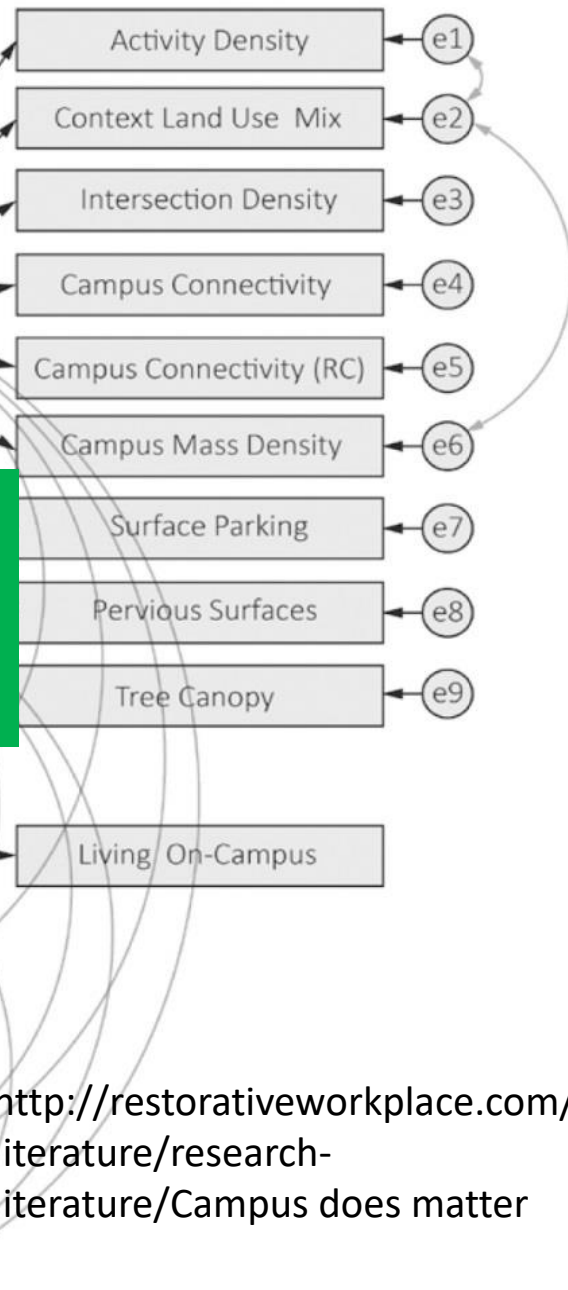
Examen inom
planerat 6 år

Avbryter ej studier

Stadsmässigt:
täthet, handel,
arbetsplatser,
bostäder

Grönska:
Träd & gräs-
ytor inkl 400 m
P-platser

Studentbost.
på campus

Amir H. Hajrasouliha
and Reid Ewing. 2016.
Campus does matter

[http://restorativeworkplace.com/literature/research-literature/Campus does matter](http://restorativeworkplace.com/literature/research-literature/Campus%20does%20matter)

- Undergraduate Enrollment
- SAT Score
- Classes fewer than 20
- Research Type

Samband kvarstod efter test av

- Ålder på univ. (äldre högt rankade)
- Storlek på campus
- Forskningsinriktning
- Statligt eller privat (vinstintresse)
- Klass på högre utbildn (Carnegi 2010)

Socioekonomi, status etc.:

- Andel stud på låg nivå (kandidat)
- Studenters ekonomi (skuldgrad)
- Medianinkomst stadens befolkn.
- Klimateffekt (kylning, uppvärmn.)
- brottsstatistik

